

סדר נזיקין | מסכת סנהדרין דף ק"ג-ק"ט
 פרשת ויקרא | א'-ז' בניסן תשפ"ה (30 למרץ- 5 לאפריל 2025)

אחינו כל בית ישראל
 הנתונים בצרה ובשביה
 העומדים בין בים ובין ביבשה
 המקום ירחם עליהם
 ויוציאם מצרה לרוחה
 להצלחת חיילי צה"ל, השבת החטופים ורפואת הפצועים

דף ק"ג: עמון ומואב

בדף זה התלמוד מזכיר את האיסור לבנות ישראל להינשא לגרים מעמון ומואב. טעם האיסור מפורש בתורה (דברים): "על דבר אשר לא קדמו אתכם בלחם ובמים בדרך בצאתכם ממצרים ואשר שכר עליך את בלעם בן בעור מפתור ארם נהרים לקללך".

ספר החינוך (מצוה תקס"א) כותב שהתורה מודיעה לנו בפסוקים אלו את גודל מעלת גמילות חסדים מחד גיסא, והחובה להתרחק ממידות רעות מאידך גיסא. לכן ציונו הקב"ה להתרחק ולא להתחבר לעמים אלה שהיו כה מושחתים ורשעים עד שמאגנו לתת לחם ומים לעם גדול, זקנים, נשים וילדים, ההולכים במדבר ועוברים בגבולם, ועוד שכרו את בלעם לקללם.

דף ק"ד: חידת הגמל העיור

מעשה בשני יהודים שנטשו ביד נוכרי והוא הולכים בדרך. שמע החוטף את אחד השבויים ואמר לחברו: "במרחק מה מאיתנו צועד גמל עיור בעינו האחת, על גבו נאד יין ונאד שמן, ושני אנשים מוליכים אותו, אחד יהודי ואחד נוכרי".

התפלא החוטף ושאל אותם: "זאת מנין לכם?"

השיבוהו: "שהגמל עיור בעין אחת אנו יודעים ממה שאינו אוכל מן העשבים שבדרך. הוא אוכל מצד אחד בלבד, כנראה אינו מבחין בעשבים שבצד השני. שהוא נושא נאד יין ונאד שמן אנו יודעים כי זלגו טיפות מן הנאדות, חלקן נבלעו בחול וחלקן נותרו מעליו. היו נבלע מיד, והשמן סמיר ונותר יותר זמן על החול לפני שהוא נבלע בו".

מוסיף התלמוד ואומר: מהיכן ידעו שמוליכי הגמל האחד יהודי והאחר נוכרי? מכיון שהם הבחינו שאחד מהם צנוע והשני אינו צנוע.

דף ק"ה: כעסו של הקב"ה

בלעם הרשע ידע שאם הוא רוצה שהקללות שלו יתקיימו, הוא צריך לקלל באותו רגע שבו הקב"ה כועס, כביכול. אולם הדבר לא צלח בידי, מכיון שכאשר הוא ניסה לקלל את ישראל, הקב"ה ריחם על בניו ובאותו זמן הוא לא כעס כלל, כדי שלא תחול קללתו של בלעם.

מן התלמוד

סדר נזיקין, מסכת סנהדרין ק"ה

תנא: מדין ומואב לא היה להם שלום מעולם. משל לשני כלבים שהיו בעדר והיו צהובין זה לזה. בא זאב על האחד, אמר האחד: אם איני עוזרו, היום הורג אותו ולמחר בא עלי. הלכו שניהם והרגו הזאב. אמר רב פפא: היינו דאמרי אינשי: כרכושא ושונרא עבדו הלולא מתרבא דביש גדא.

כרכושא - חולדה
 שונרא - חתול
 תרבא - חלב

הסבר: מדיין ומואב היו שונאים אחד את השני, אבל כאשר התקרבו אליהם בני ישראל הם שיתפו פעולה נגדם ופנו יחד לבלעם כדי שיקלל אותם. אמר רב פפא, שעל כך אומר הפתגם: החולדה והחתול עשו משתה מהחלב של ביש המזל, שלמרות שהם שונאים זה את זה, הם משתפים פעולה על חשבון אחרים.

תפילה לשלום חיילי צה"ל:

מי שברך אבותינו
 אברהם יצחק ויעקב,
 הוא יברך את חיילי צבא ההגנה לישראל
 ואנשי כחות הבטחון,
 העומדים על משמר ארצנו וערי אלהינו,
 מגבול הלבנון ועד מדבר מצרים,
 ומן הים הגדול עד לבוא הערבה
 ובכל מקום שהם, ביבשה באויר ובים.
 יתן יי את אויבינו הקמים עלינו
 נגפים לפניהם!
 הקדוש ברוך הוא ישמר ויציל את חיילינו
 מכל צרה וצוקה, ומכל נגע ומחלה,
 וישלח ברכה והצלחה בכל מעשה ידיהם.
 ידבר שונאינו תחתייהם,
 ועטרם בכתר ישועה ובעטרת נצחון.
 ויקים בהם כתוב:
 "כי יי אלהיכם ההלך עמכם,
 להלחם לכם עם איביכם להושיע אתכם".
 ונאמר: "אמן".

"תלמוד ישראלי" פרויקט חינוכי, קהילתי וחברתי
 המניש את התלמוד תוך חיזוק והעצמת הקשר
 לתרבות ומורשת ישראל.

זמני השבת במוקדי הפעילות בעולם:

ישראל י"ם:	ניו יורק:
כניסת שבת: 18:26	כניסת שבת: 19:04
יציאת שבת: 19:38	יציאת שבת: 20:07
ישראל ת"א:	גרמניה:
כניסת שבת: 18:41	כניסת שבת: 19:19
יציאת שבת: 19:40	יציאת שבת: 20:41

מתפללים

חג הפסח מתקרב ואיתו ההכנות הרבות לחג. נועם ומלאכי, חברים בני 15, רצו לנצל את התקופה הזו כדי להרוויח כסף לעצמם, וגם כדי לקחת פחות כסף מההורים. הם פרסמו מודעות באזור מגוריהם שהם מנקים בתים ורוחצים מכוניות. הדבר הזה עורר דיון משפחתי סוער.

מצד שני:

חלק מבני משפחותיהם טענו שלפני פסח זה זמן לעזור בבית ולא ללכת לעבוד בחוץ. יש הרבה עבודה בבית, הצרכים וההכנות מעמיסים מאוד על ההורים, ונכון יותר יעשו הילדים אם יעזרו בבית ולא ילכו להרוויח כסף לעצמם.

מצד אחד:

חלק מבני משפחותיהם אמרו שכל הכבוד להם על היוזמה ועל זה שהם רוצים להרוויח קצת כסף ולא לקחת מההורים. זו יוזמה מבורכת והם ילמדו ממנה איך לעבוד, להרוויח ולחסוך.

מה עתכם?

אם גם אתם נתקלתם בדילמה והתפללתם עליה אתם מוזמנים לשתף אותנו ונפרסם אותה אצלנו בעלון. ניתן לשלוח למייל talmudisraeli@medison.co.il תחת הנושא "דילמה" עם שם משפחה ועיר מגורים וגם אתם תיכנסו להגרלה על פרסים שווים

★ | מן ההסטוריה

עליות יהודי תימן לארץ ישראל

העלייה הגדולה הראשונה של יהודים מתימן לארץ ישראל התקיימה בשנים 1881-1882, ונקראה "אעלה בתמר", על שם השנה העברית, תרמ"ב. בעלייה זו הגיעו לארץ כ-150 עולים, שלקחו חלק חשוב בפיתוח היישוב היהודי, והשתתפו בהתיישבות ובמחתרות. בשנת 1911 יצא שמואל יבנאלי לתימן ועודד את היהודים שם לעלות לארץ, והעלייה אכן התקדמה בקצב מהיר. בזמן הקמת המדינה כבר היו כ-40% מיהודי תימן בארץ ישראל.

בעקבות המהומות נגד היהודים שפרצו בתימן, יזמה ממשלת ישראל את מבצע "על כנפי נשרים", שבמהלכו הועלו לארץ כ-50,000 עולים באמצעות מטוסים. מבצע עלייה נוסף התקיים בין השנים 1952-1954.

נובמבר 1949. משפחה תימנית בדרכה למחנה המעבר של הג'ניט ליד עזן. (Kluger Zoltan - Israeli National Photo Archive)

♥ | על המפה - קהילת יהודי העיר עדן בתימן

עדן היא עיר נמל בתימן. קהילת היהודית התקיימה במקום כבר בתקופת המשנה. באמצעות עיסוקם במסחר בינלאומי הפכו יהודי עדן לבעלי השפעה, והרבנים שחיו בעיר היו המונהיגים הרוחניים של יהודי תימן. ביניהם אותם רבנים היו רבי מהלל העדני, רבי דוד בן עמרם עדני, רבי סעדיה עדני ורבי שלמה עדני. בעיר פעלו שבעה בתי כנסת, ובית דפוס שבו הודפסו ספרי יהדות. במאה ה-19 הגיע מספר היהודים בעדן וסביבותיה לכ-7,000.

(בין השנים 1906-1918) תצלום של צעיר יהודי בתימן (Wikipedia, ליליין)

במהלך המאה ה-20 החלו היהודים בעדן לסבול מרדיפות ופרעות, ולאחר הקמת המדינה עזבו היהודים את המקום ועלו לארץ ישראל ולארצות אחרות.

👤 | מי אנחנו?

- עלייה של יהודים מתימן לארץ ישראל.
- נקרא על שם השנה בה התקיימה - תרמ"ב.
- העולים הגיעו לארץ בשלוש קבוצות, בזו אחר זו.
- סך הכל עלו במסגרת זו כ-150 עולים.

„מלכא ללמא, חזאטא“

לוח השנה

דבר תורה

על המילים בפרשתנו "אשר נשיא יחטא" אומר רש"י שזה מלשון המילה "אשרי", לשבח ולהלל את הדור "שהנשיא שלו נותן לב להביא כפרה על שגגתו, קל וחומר שמתחרט על זדונותיו".

אין אדם או חברה שנקיים מטעויות, אך מה שנדרש לאחר הטעות הוא "לתת את הלב" שפירוש הדבר הוא עשיית חשבון הנפש לבירור הדברים. התורה משבחת חברה והנהגה שיודעת לבחון את מעשיה וללמוד מהטעויות כדי לשוב בתשובה, להתקדם ולהשתפר. לכן, בשונה מכל שאר פרשיות התורה, היא בוחרת דווקא בלשון "אשר" כדי ללמד על מעלתו ושבחו של הדור שאלו הם מנהיגיו.

סדר נזיקין | מסכת סנהדרין, דף ק"ז - ק"ט

דף ק"ז: רב יהודה

רב יהודה חי בבבלי והוא בן הדור השני של אמוראי בבלי. הוא היה תלמידם של שנים מגדולי האמוראים, רב ושמואל. בתחילה הוא למד תורה בישיבת סורא, אצל רב. אחר כך, כשנפטר רב, הוא שהה תקופה קצרה בישיבה שהייתה בעיר הוצל בבבלי ואחר כך עבר ללמוד בישיבה של שמואל, בנהרדעא. בדף זה מסופר שבעת עצירת גשמים די היה בכך שרב יהודה יוריד את נעלו מרגל אחת (הם היו נוהגים לחלוץ נעלים בעת שקבעו תענית על עצירת גשמים) וכבר ירדו גשמים.

דף ק"ז: שאו שפעים ראשיכם

בעת ששלמה המלך בא להכניס את ארון הברית לבית המקדש, דבקו שפעי בית המקדש זה לזה ואי אפשר היה להכניס את הארון.

עמד שלמה המלך והתפלל עשרים וארבע לשונות של תפילה, ומאומה לא עזר, עדיו לא נפתחו ושפעי המקדש. שלמה המלך גם התפלל אז את הפסוקים מתהילים: "שאו שפעים ראשיכם והנשאו פתחי עולם ויבוא מלך הכבוד. מי זה מלך הכבוד ה' עזבו ונבור ה' גבור מלחמה. שאו שפעים ראשיכם ונשאו פתחי עולם ויבוא מלך הכבוד", שיפתחו השפעים, ועדיו לא נענה, עד שהתפלל לפני הקב"ה שתעמד לו זכות אביו, דוד המלך. מייד אירע נס ונפתחו השפעים.

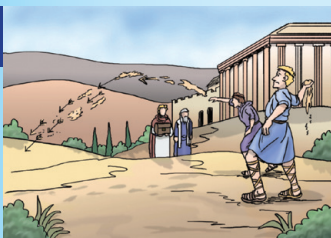
דף ק"ח: מה אכלה הזיקיתא?

נוח ובניו שהו בתיבה בערך שנה. כיצד האכילו כל חיה וחייה? התלמוד מספר ששנים רבות אחרי המבול סיפר אחד מבאי התיבה, שם, בנו של נוח: "אכן צער גדול היה לנו להאכיל את כל בעלי החיים, יש חיות שאוכלות בינם ויש חיות שאוכלות בלילה, כך שלא הייתה לנו מנוחה לא ביום ולא בלילה". "אבא", מספר שם בן נוח, "לא היה יודע מה אוכלת ברעה הנקראת 'זיקיתא' - מין עוף קטן, עד שפעם אחת חתך אבא רימון ומן הרימון נפלה תולעת, מייד אכלה הזיקיתא את התולעת, כך נודע שמהאכלה הוא תולעים. מאותו יום ואילך היה אבא מניח סובין במים עד שיתלע, והיה מאכילה מן התולעים".

דף ק"ט: נחום איש גז

לאחד התנאים קראו נחום, וכשאמרו את שמו, היו מוסיפים "איש גז", והכל קראו לו "נחום איש גז". מפני שעל כל דבר שאירע לו, היה אומר "גז זה לטובה". פעם אחת שלחו את נחום איש גז לתת ארנז' יהלומים מתנה למלך, אך בדרכו נגבו גזיים את היהלומים והכניסו במקומם עפר, כדי שלא ירגיש שהארנז' התרוקן. בא נחום לפני המלך, וכשהמלך נילה שהיהודים הביאו לו עפר, הוא התרגז ורצה להרוג את נחום, ונחום עדין אמר: "גז זה לטובה". אז התחפש אליהו הנביא לעבד של המלך ואמר לו: "אדוני, אולי זהו עפר מיוחד כמו של אברהם אבינו, שזורקים אותו במלחמה והוא נהפך לחיציים?". באמת בדקו את העפר, ונעשה נס והוא הפך לחיציים. המלך שמח מאוד והכל הבינו שהגנבה של היהלומים הייתה לטובה, כי עתה המלך אהב את היהודים.

שאלות השבוע

- מדוע אסור להתחתן עם בני עמון ומואב?
- כיצד גרם שלמה לשערי בית המקדש להיפתח?
- איזו מין חיה היא זיקיתא?

בין הפותרים נכונה תיערך הגרלה שבועית והזוכה בה יזכה בפרס איכותי. את התשובות יש לשלוח עד יום רביעי שלאחר השבת של אותו עלון עד השעה 14:00, למייל talmudhagrala@medison.co.il יש לציין את מס' העלון עליו אתם עונים. *בפיקוח ראה חשבון

